

Hội đồng Các nhà Thờ Quốc gia
Trung tâm Nhà Thờ, 60 Phố Claremont
Phiên họp Hội đồng Quản trị
9:00h-9:30h, Thứ Ba ngày 17-5-2011

Bài nói chuyện của Charles Bailey
Giám đốc, Chương trình Chất Độc Da cam ở Việt nam
Viện Aspen

Xin cảm ơn các quý vị thành viên của Hội đồng quản trị của Hội đồng các Nhà thờ Quốc gia (NCC) đã cho tôi cơ hội nói chuyện sáng nay. Tôi xin đặc biệt cảm ơn Cha Peg Chamberlain và Cha Michael Kinnamon đã mời tôi tham dự hôm nay. Tôi cảm ơn lời giới thiệu tuyệt vời của Cha Michael Livingstone. Như Cha đã nói, sau nhiều năm làm việc cho Quỹ Ford, tôi vừa mới vào làm việc tại Viện Aspen để phụ trách chương trình Chất độc da cam ở Việt Nam của Viện.

Năm 1997 tôi đến Việt Nam và ở đó 10 năm phụ trách các chương trình của Quỹ Ford. Ở đó tôi đã thấy hậu quả để lại của chất độc Da cam. Tôi phát hiện thấy rằng các cuộc chiến hiện đại thật sự có đoạn kết thật dài; rằng chúng để lại một bóng đen tối tăm. Xin trích dẫn lời của Bod Edgar, “ Cuộc chiến chưa kết thúc khi tiếng súng đã ngưng và khi người lính cuối cùng rời trận địa”.

Hậu quả chiến tranh chỉ còn là vấn đề mang tính nhân đạo. Vấn đề Chất độc Da Cam chỉ là thế này: Đây là một đoạn kết thật dài- hậu quả của cuộc chiến tranh Việt Nam kết thúc năm 1975. Tôi bắt đầu nhận thấy những việc có thể làm được đối với kết cục của cuộc chiến này, và câu trả lời là, “rất nhiều”. Giờ đây chúng ta có thể nhìn nhận đây là một vấn đề mang tính nhân đạo mà chúng ta có thể đóng góp phần nào. Chính vì thế mà tôi có mặt ở đây sáng nay.

Hàng thập kỷ phun rải. Kể từ năm 1961 đến 1971, quân đội Hoa Kỳ đã phun 20 triệu ga-lông chất độc màu da cam và các loại chất diệt cỏ khác xuống lãnh thổ Việt Nam với mục đích hủy diệt mùa màng và dọn quang rừng che phủ. Chúng ta đã sử dụng chất này với độ đậm đặc gấp 50 lần so với hướng dẫn sử dụng của các nhà sản xuất. Các chất diệt cỏ đã hủy hoại mọi thứ - cây lớn, cây nhỏ, cây ăn quả, cây bụi, cỏ, và mùa màng. Đến cuối thập kỷ, một phần lãnh thổ rộng tương đương bang Massachusetts về căn bản đã bị quét sạch màu xanh và đất bị khô cằn như trên cung trăng. Khoảng 4 triệu người Việt Nam và 2.75 triệu quân nhân Mỹ đã bị phơi nhiễm do bị phun rải này trong khoảng thời gian đó.

Hiểm họa Dioxin. Nhưng thế chưa phải là hết. Chất độc màu da cam hóa ra còn chứa một hóa chất nguy hiểm gọi là dioxin vốn chỉ cần một lượng rất nhỏ cũng độc hại cho con người. Sự phơi nhiễm với dioxin làm giảm tuổi thọ và chất lượng cuộc sống. Nó gây ra hàng loạt các vấn đề nghiêm trọng đến sức khỏe ở những thế hệ sau như: ung

thư, tiểu đường, rối loạn da và thần kinh, dị tật bẩm sinh và khuyết tật. Và những vấn đề này bắt đầu xuất hiện ngay khi những nam và nữ quân nhân từ cuộc chiến trở về.

Xung đột tư vò. Toàn bộ câu hỏi về việc làm thế nào với Chất độc da cam vẫn rối như tơ vò hàng vài thập kỷ nay do những mâu thuẫn địa chính trị và khoa học: có **thực sự** là chất độc da cam không? **Ai** là người phải chịu trách nhiệm? Một số người đã **biết gì** về vấn đề này và họ biết **lúc nào**? Và nếu thế ai nên làm gì cho ai và vào khi nào? Việc đổ lỗi cho nhau như vậy không giải quyết được vấn đề gì. Nó chỉ làm trì hoãn việc rat ay hành động ở cả tại Mỹ và Việt Nam.

Cựu chiến binh Mỹ. Năm 1991 Quốc hội kêu gọi hãy giải quyết vấn đề này. Hội Cựu chiến binh hiện đang chu cấp các phúc lợi dành cho người bị khuyết tật cho các cựu chiến binh trong thời chiến tranh Mỹ-Việt và gia đình của họ là những người bị bất cứ một trong 15 tình trạng bệnh tật liệt kê trong danh sách nêu trên. Năm 2008 Hội Cựu chiến binh đã trả 13,8 tỉ đô la Mỹ cho các cựu chiến binh chiến tranh Việt Nam. Tuy nhiên, trong khi đó chúng ta làm được rất ít cho những người Việt Nam bị ảnh hưởng.

Những người Việt Nam bị ảnh hưởng... hồi đó và bây giờ. Hội Chữ thập đỏ Việt Nam ước tính có đến 3 triệu người Việt Nam đã phải gánh chịu những ảnh hưởng sức khỏe do phơi nhiễm trực tiếp hoặc gián tiếp với đioxin, cả trong thời điểm trước kia và gần đây. Trong đó có khoảng 150.000 trẻ em hiện nay.

Các điểm nóng Đioxin. Chất độc màu da cam - bản thân là chất diệt cỏ - phân hủy rất nhanh. Nhưng tại các sân bay quân đội Mỹ, nơi mà nó được lưu giữ và xử lý, một phần đã bị rò rỉ và ngấm vào lòng đất. Trong tình trạng đó, trong hàng mấy thập kỷ đioxin lắng trong đất và bùn ao vẫn rất độc, và từ đó cá và vịt vẫn tiếp tục ngấm đioxin vào cơ thể chúng. Và đioxin qua chuỗi thức ăn ngấm vào con người. “Các điểm nóng” Đioxin đặc biệt nghiêm trọng tại 3 sân bay cũ của Mỹ - Đà Nẵng, Phù Cát, và Biên Hòa.

Vấn đề vẫn còn tiếp diễn. Tháng 8 năm nay là kỷ niệm 50 năm ngày Chất độc màu da cam lần đầu tiên được sử dụng tại Việt Nam. Hàng triệu người Việt Nam vẫn đang tiếp tục cảm nhận những tác hại của việc phun rải chất độc màu da cam của chúng ta, trong đó có trẻ em. Tháng 9 năm ngoái, phóng viên tin tức CBS Thuý Vũ tại KPIX ở San Francisco đã đến Việt Nam và thực hiện phóng sự này.

<chiếu video tin CBS của Thuý Vũ: <http://www.youtube.com/watch?v=kkbnFfidsOc> - 5 phút>

Đó chính là di sản của Chất độc màu da cam tại Việt Nam. Bây giờ tôi muốn kể cho các vị về những việc đang được thực hiện và những việc có thể làm.

“Cử sở”...những tiến triển tẩy độc. Trong 4 năm vừa rồi, rất nhiều nỗ lực đã được thực hiện, tạo ra cơ hội cho những hoạt động nhân đạo lớn hơn từ phía Mỹ. Việc tẩy độc là phần công việc dễ dàng. Chúng tôi đã làm đủ việc nghiên cứu và thí điểm rồi, và bây giờ chúng tôi đã biết cách để đảm bảo an toàn cho con người. Tại Đà Nẵng, khu vực đất bị nhiễm nặng nhất đã được phủ xi-măng, và nước mưa bây giờ đã được lọc và khổng chế. Đánh cá ở khu vực hạ lưu sân bay đã bị ngăn chặn và đã có một hàng

rào cao phân cách khu vực bị nhiễm với các khu vực dân cư lân cận. Tháng 10 năm ngoái tại Hà Nội, Ngoại trưởng Clinton đã công bố chính phủ Mỹ sẽ hỗ trợ 34 triệu đô la Mỹ để tẩy độc dioxin tại sân bay Đà Nẵng.

Đây là một thông tin rất đáng mừng, và bằng việc tài trợ tiền, chính phủ Mỹ đã cam kết tẩy rửa 3 điểm nóng dioxin chính và những nguy cơ sức khỏe cộng đồng từ các điểm nóng đó sẽ được chấm dứt. Tuy nhiên chúng ta không được quên những thách thức lớn hơn – làm thế nào để cung cấp những dịch vụ và cơ hội tốt nhất cho những người khuyết tật và gia đình của họ, nhất là những người bị khuyết tật do phơi nhiễm dioxin trong quá khứ.

Khuyết tật đang tàn phá chúng ta. Khuyết tật đang tàn phá cả cá nhân người khuyết tật lẫn gia đình của họ, và đặc biệt là gánh nặng đối với phụ nữ, thường là người lớn duy nhất có khả năng lao động trong gia đình. Tôi xin kể cho các vị câu chuyện về 2 trong số những gia đình mà tôi đã gặp trong thời gian ở Việt Nam.

Gia đình họ Trịnh. Gia đình họ Trịnh sống trong một căn nhà xi măng 1 phòng tại một ngôi làng nhỏ ở miền trung Việt Nam. Bà Năm Trịnh nay đã 56 tuổi. Vốn là một thiếu niên trong cuộc chiến tranh Việt Nam, bà Trịnh làm nhiệm vụ nấu nướng cho các nhóm quân trong rừng trên núi. Máy bay Mỹ giải chất độc da cam vài lần xuống khu vực bà ẩn nấp và sau đó bà bị triệu chứng nổi mụn trên da, một bệnh về da với những khối u và mảng nhiễm trùng lớn vốn là một đặc điểm của việc phơi nhiễm với dioxin. Con trai bà tên Lực, 19 tuổi, nhưng anh ta không thể ra khỏi giường. Anh bị thoái hóa cơ, run chân tay, thiếu năng trí tuệ. Triệu chứng nổi mụn trên da là một trong những bệnh mà chính phủ Mỹ ghi nhận và có chính sách được hưởng quyền lợi đối với cựu binh Mỹ. Nhưng bà Trịnh là người Việt Nam, vì thế sự giúp đỡ duy nhất mà bà có thể có là từ Hội chữ thập đỏ Việt Nam, hội đã xây căn nhà nhỏ cho bà. Bà từng phải đi bộ một rặm rười mỗi ngày để lấy nước vì thế một tổ chức phi chính phủ của Mỹ đã đào một cái giếng ở sân sau nhà bà. Khi bà đã có nguồn nước, hàng xóm của bà, là người cũng không có giếng, đã mua một cái bơm để cả hai gia đình dùng chung. Và điều này đã tạo nên một sự thay đổi lớn: Với chỉ có chưa đến 100 đô la Mỹ, gia đình họ Trịnh đã tìm được cộng đồng -- hội nhập xã hội và an ninh xã hội. Việc giúp đỡ mọi người tốn kém rất ít thôi khi mà chúng ta thực sự quan tâm.

Gia đình họ Đào. Một gia đình khác tôi đã gặp, gia đình họ Đào, sống ở Biên Hòa, cách Sài Gòn 30 dặm. Vẫn lại là một phụ nữ làm trụ cột gia đình. Bà Kiều Đào đã 58 tuổi. Bà vẫn nhớ mình đang làm ngoài ruộng khi máy bay phun rải bay tới. Khi chiến tranh kết thúc bà kết hôn với một người lính Việt Nam cộng hòa. Họ đã sinh con. Hai người đầu tiên chết trẻ. Hai người sau đều là con gái, bây giờ đã 34 và 37 tuổi. Cả hai đều bị khuyết tật nặng và họ đều được bà Đào chăm sóc kể từ khi còn bé. Người con thứ 5, Nhân, bây giờ đã 20 tuổi, hoàn toàn khoẻ mạnh và nhờ có sự giúp đỡ của cộng đồng, hiện đang theo học đại học. Một người Mỹ đã mua cho cô một cái xe đạp để cô đi học. Cô đang theo học kinh tế và tôi tin chắc cô sẽ thành công bất chấp hoàn cảnh đau buồn của gia đình. Chất độc màu da cam ảnh hưởng đến tất cả những ai bị dính, không kể người đó ở phía nào. Và một lần nữa, một sự giúp đỡ dù nhỏ có tác động lớn lao.

Những nỗ lực đang được thực hiện. Rất nhiều tổ chức phi chính phủ Mỹ và Việt cũng như các nhà tài trợ cá nhân đang có những sự giúp đỡ như thế cho các gia đình cũng như bổ sung thêm vào các cơ sở hiện tại để các gia đình có con bị khuyết tật có thể tiếp cận được các dịch vụ trong cộng đồng mình sinh sống. Trong 4 năm qua, Quốc hội Mỹ đã phân bổ khoảng 40 triệu đô la Mỹ, phần lớn là để tẩy rửa dioxin tại sân bay Đà Nẵng.

Trong cùng thời gian này các quỹ từ thiện của Mỹ, các quốc gia khác, và các cơ quan Liên hợp quốc đã đầu tư 36 triệu đô la Mỹ. Các chương trình này đã đem đến lợi ích cho hơn 10.000 thanh niên Việt nam.

Chính phủ Việt Nam cũng đã dành tiền vào việc tẩy độc và có khoản trợ cấp nhỏ hàng tháng khoảng 17 đô la Mỹ/ tháng cho những cựu chiến binh bị ảnh hưởng của chiến tranh. Tổng chi phí này là khoảng 40 triệu đô la Mỹ mỗi năm.

Nhưng tất cả những nỗ lực này chỉ đáp ứng được chưa đến 10% nhu cầu.

Nhóm đối thoại Việt - Mỹ. Trong năm 2007, một nhóm các nhà khoa học và công dân xuất sắc của cả hai nước đã thành lập Nhóm Đối thoại Việt - Mỹ về Chất độc màu da cam/Dioxin. Sau một số nghiên cứu, Nhóm Đối thoại đã soạn thảo ra một kế hoạch hành động 10 năm có thể lo được để giải quyết toàn bộ hậu quả nặng nề này - đặc biệt nhằm vào việc tẩy độc những điểm nóng dioxin và mở rộng các dịch vụ nhân đạo cho người khuyết tật và gia đình của họ. Kế hoạch sẽ được thực hiện với ngân sách là 300 triệu đô la Mỹ trong vòng 10 năm hay 30 triệu đô la mỹ mỗi năm.

Chúng tôi nghĩ rằng chính phủ Mỹ nên đóng vai trò chính trong việc cung cấp số tiền này, cùng với hỗ trợ từ các nhà tài trợ công cũng như các cá nhân và những đầu tư tiếp tục từ phía chính phủ và con người Việt Nam.

NCC. Hội đồng các Nhà thờ Quốc gia có thể đảm nhiệm một số vai trò quan trọng. Chúng tôi mong muốn các vị xem xét ba khả năng sau.

- Các ấn phẩm của Hội đồng có thể viết về Chất độc da cam như một vấn đề mang tính nhân đạo có thể giải quyết. Đây là một vấn đề mang tính nhân đạo mà chúng ta có thể làm một điều gì đó.
- Chất độc da cam có thể là một đề tài cho các hội thảo, các báo cáo, hay các bài phát biểu. Bên cạnh vấn đề mang tính nhân đạo, Chất độc da cam là một dẫn chứng tuyệt vời về sự tha thứ.
- Các đoàn đại biểu các nhà thờ có thể tham gia chuyến đi 'đến xem' tới Việt Nam. Đức cha Michael Livingston, Jim Winkler, Carroll Baltimore, Welton Gaddy, James Forbes, Richard Cizik and Bob Edgar đã thực hiện sứ mệnh một tuần tới Việt Nam và có thể minh chứng.

Những bài học đầu tiên. Nói tóm lại, người Mỹ học 2 điều khi còn nhỏ: Nếu đã làm bừa bãi thì phải dọn sạch. Và nếu bạn vô tình làm đau ai đó, hãy cố sửa chữa. Cả hai bài học này có thể áp dụng ở đây. Hi vọng của tôi là Hội đồng các Nhà thờ Quốc gia sẽ dẫn dắt chúng ta gây dựng lại niềm tin cho rất nhiều những mảnh đời đã bị hủy hoại, khẳng định lại giá trị của những con người đã bị ảnh hưởng và giúp chữa lành những vết thương đã có từ quá khứ của cả hai đất nước.

Vì thế hãy cùng chúng tôi kết thúc đoạn kết rất dài này của cuộc chiến tranh Việt Nam. Năm nay - kỷ niệm 50 năm – là một thời điểm lịch sử. Hãy cùng chúng tôi làm cho vấn đề Chất độc da cam trở thành quá khứ.

Xin cảm ơn